

ליל ז' ניסן תשצ"ה.

חרש חרש חמקתי לביתה של סבתי. נר נשמה דלק על המזנון, ועיניה האדומות כמו גם ספר התהילים הרטוב, הוכיחו לי שגם חמש עשרה שנה אחרי הפטירה, היא לא התנחמה על סבי זצ"ל.

פניה אורו כשהיא ראתה אותי. "הכנס, נחומי. שב כאן, תברך 'מזונות' על העוגיות לעילוי נשמת סבא, נחום בן ר' יוסף".

מאז שאני זוכר את עצמי, סבתא התייחסה אליי באופן מיוחד. בכל זאת, אני הנכד הראשון שקרוי על שם בעלה.

עד היום פחדתי לשאול את סבתא על נסיבות מותו של סבא נחום. כשפעם שאלתי את אימי, היא השיבה לי כשפניה מתקדרות "זה בגלל הקורונה, נחומי שלי", והרגשתי שהיא מתחמקת מהסבר. לא הבנתי מה זאת הקורונה הזו, חשתי שמסתירים ממני משהו, אולי בגלל רגשות אשמה, או משהו דומה.

אך היום, כשאני מתקרב ליום ההולדת החמש עשרה, החלטתי שאני צריך לדעת בדיוק מה ארע לסבא שאני קרוי על שמו. לא אתן לסובב אותי יותר. לאחר שבירכתי בכוונה, וטעמתי מהעוגיות הטעימות, ניגשתי נחוש למשימה, ופתחתי בשיחה.

"סבתא, אני חושב שכבר גדלתי, ומותר לי לדעת בדיוק איך נפטר סבא, ולמה זה כל כך סודי".

לרגע הסתכלה עלי סבתא במבט מופתע, אך כשראתה את הזיק הנחוש בעיני, הבינה שאני לא הולך לסגת מהמטרה, והחלה לספר בטון שקט:

"היה זה לפני חמש עשרה שנים. בסין הרחוקה החל להתפשט וירוס לא מוכר, שמיד זוהה בשם 'קורונה'. הוא התפשט במימדים אדירים, ותוך שבועות ספורים הדביק כבר למעלה ממאה אלף איש ברוב מדינות העולם".

"במדינת ישראל שר הבריאות היה שר חרדי בשם ר' יעקב ליצמן. הוא חזה למרחוק, והורה על הכנסה לבידוד של כל מי שחזר מהמדינות הנגועות בנגיף, כדי שההדבקה בארצנו הקטנטונת תהיה מינימלית. אלא שדבר לא הועיל, והוירוס כמובן הגיע אלינו. צעדי המנע התחילו בדברים קטנים, אך מהר מאד הורו ראשי המדינה על השבתה טוטאלית של כל מוסדות החינוך, ואיסור התקהלות של יותר מעשרה אנשים".

"אלא שבציבור החרדי האדישות שלטה ברמה. בתי הכנסת והשטיבלאך רק הפכו לעמוסים וצפופים יותר, כשכל אלו שהורגלו לקום מוקדם בשל עבודתם, הקיצו בשעות מאוחרות מחוסר עבודה. רחובות רבי עקיבא ומלכי ישראל היו עמוסים לעייפה בנשים שניצלו את החופשה הכפויה לקניות לפסח ולכל ימות השנה. בידוד? איסור התקהלות? למי אכפת?!"

"גם מוסדות החינוך לבנים, ישיבות, כוללים, המשיכו לפעול כסדרם, כשהמנהלים מורידים מעצמם כל אחריות. אחרי הכל, הרי מי שהגיע מחוץ לארץ נמצא בבידוד, לא?! אף אחד לא חשב על אלו שכבר נדבקו בנגיף ואינם מודעים לכך, שהם הולכים ומדביקים כמויות עצומות של אנשים".

"הכל היה נראה טוב ויפה, כולם נהנו מחופשת הפסח המוקדמת, ומצאו את הזמן לספר זה לזה בשטיבל את הבדיחות האחרונות שרצות על חשבון הקורונה".

"ואז התחיל הבום הגדול. מאות אנשים ונשים החלו להרגיש בו זמנית תסמיני מחלה קשה. חום גבוה, השתעלויות והשתנקויות. אנשי מד"א רצו מאחד לשני כדי לאשר את האבחנה של הקורונה, ובתי החולים התמלאו במאות, ואף אלפי חולים, מפה לפה. בכל פעם שהתגלתה אבחנה של חולה קורונה, נשלחו עשרות רופאים ואחיות לבידוד, והמצב בבתי החולים היה קטסטרופלי".

"אתה מבין?" פנתה אלי סבתא בתיה בפנים בוכיות, "כולנו מרגישים אשמים במצב. סבא נחום היה יהודי צדיק. הוא לא קרא עיתונים, וקל וחומר שלא היה חשוף למקורות אחרים. פעמים בודדות הוא היה קורא את המודעות שברחוב. אף אחד לא אמר לו שלא ללמוד ולהתפלל בבית הכנסת. הוא הבין שיש איזה בלאגן בגלל מחלה שמסתובבת, וגם חילקו את המנין לשנים, אבל אף אחד לא עקב לראות שאין יותר מעשרה אנשים בבית הכנסת, מה גם שזה ממש מגוחך, כשיש בשכונה רק בית כנסת אחד, עם מאות משפחות".

"כשהחום שלו עלה, והוא התחיל להתקשות בנשימה, כבר לא היה עם מי לדבר. שעה שלימה התקשרתי למגן דוד אדום! עד שהגיע האמבולנס, התברר שהוא צריך מכונת הנשמה, וזו היתה תפוסה לאנשים צעירים יותר. "את צריכה להבין, גיברת", חיקתה סבתא את מבטאו הרוסי של האח במיון "יש כאן אנשים צעירים יותר, שהחיים שלהם עוד לפניהם, בעלך יצטרך לחכות". והוא חיכה, כן, הוא חיכה. עד הסוף המר". סבתא בלעה את רוקה לרגע, כשפניה שטופות דמע.

"אפילו מניין לא היה בלווייה שלו, מניין! לסבא נחום הצדיק, שלא פספס תפילה בותיקין מימיו, היתה לווייה חטופה, שכמוה התקיימו עוד עשרות בכל יום. לא טהרה, לא תכריכים, שתי שקיות אטומות, ולקבר".

"עכשיו אתה מבין למה אנשים מעדיפים שלא לדבר על זה?!" סיימה סבתא את המונולוג המזעזע.

רעדתי בכל גופי. אני מקווה שאצליח להתאושש מהטראומה שעברה עליי. בכל אופן, נראה שסבתא עדיין לא התאוששה.

דברים אודות המצב החמור – הגאון ר' יצחק מרדכי רובין

”לפי איך שאני רואה, הציבור לא מודע למה שקורה, כיוון שהמערכות הציבוריות לא מסבירות די הצורך, וזה מגיע טיפין טיפין. לכן ההתייחסויות משתנות בין בני אדם, ובין משפחה למשפחה”.

”אתמול הייתי באיזה שהוא כינוס מאוד חשוב שהיה כאן, כל ראשי הקהילות בירושלים, ודיברו שם אנשים שאחראים ומבינים, בתוך התחום הזה. הנקודה הכי חשובה לדעת, היא שהחולי הזה עובר בצורה כל כך מהירה, ומספיק שיש חמישים אנשים שלא יודעים שהם חולים ואין להם שום תסמינים שהם חולים, בתוך 18 יום עד 20 יום הם יגרמו לכך בצורה ודאית שמיליון ומאתיים חמישים איש יהיו חולים. זה חשבון מאוד מאוד פשוט”.

”האזור של ירושלים לבד, כולל בית שמש, מישור אדומים ומעלה אדומים, מגיע באופן מאוד פשוט למיליון ומאתיים וחמישים איש. ישנם רק שלושה בתי חולים שמשרתים את האזור, ומספר המיטות הפנויות נכון להבוקר מגיע לצערנו לקרוב לאפס. ברגע שחש ושלום יגיעו אנשים, והם יצטרכו להיות מבודדים עם מכשירי הנשמה, יולדת שתצטרך להגיע לא יהיה לה מקום, אדם שיעבור התקף לב לא יהיה לו מקום, מישוה שנשבר לו יד לא יהיה לו מקום - וכל מערכת הבריאות קורסת”.

”מערכת הבריאות בהחלטות שלה לא עושה פה איזה דברים מוזרים או רחוקים מהדעת. הם עושים את הדברים בשיקול דעת. החיסון היחיד שקיים היום לקורונה זה בעצם המרחק שיש בין בני אדם, ולכן הם מבקשים לצמצם כמה שיותר. אי אפשר לבוא ולסגור הכל הרמטי. לעניות דעתי זה יקרה תוך כמה ימים, שישגרו פה את הכול כמו באיטליה”.

”נכון להיום הם עושים את זה בהדרגה. אנחנו רואים שהתחבורה הציבורית עובדת, אז יבוא מישוה וישאל, הרי אמרו שלא יתכנסו יותר מעשרה אנשים, ובאוטובוס מתכנסים יותר מעשרה ונמצאים שם בצורה הרבה יותר צפופה... מה מבקשים? לעשות מה שאפשר. פה בבית הכנסת המקום רחב, אז אפשר לפחות את שני המטרים שמבקשים להקפיד בין אדם לאדם, אז אפשר לעשות את זה ברווח”.

”המושג של עשרה אנשים זה לא יהלכה למשה מסיני^{[שיבוא מישוה וישאל למה באוטובוס כן נוסעים. צריך לעשות את הדברים הללו עם שכל. למשל, אני ממליץ לרב שמוסר שיעור בדף היומי והמקום צפוף והאוכלוסייה מבוגרת, להעביר את השיעור לאולם למטה”}, התייחס הרב לבית הכנסת 'בני תורה' שבראשותו. "נצטרך הרי כנראה לסגור את האולם”.

”בכל מקרה - למנוע. הסוגיה היא למנוע את ההדבקות של האנשים. לא רואים את זה, אבל מי שיפתח את העיניים ויראה מה שקורה באיטליה ומה שקורה בספרד, זה הסדר, אין משהו שמחביאים”.

”הבעיה, שבציבור שלנו כולם למדו ביישיבות, וכולם למדנים, ולכל אחד יש 'חבורה', ולכל אחד יש סברה איך הקורונה עוברת ואיך היא לא עוברת... זה לא עובד עם סברות ו'חבורות'. צריך לקיים את ההוראות, להקפיד עליהם ולעשות כל מה שאפשר”.

”אני אומר את זה בצורה זהירה, אחרי שהייתי בכינוס, אני אומר שאם היו יודעים במה מדובר ההתייחסויות היו אחרות. יש חידר שלם בטלז סטון שנכנסו לבידוד, שישה כבר חולים, ילד אחד יכול להכניס את כולם לסכנה, כדאי לא להיות למדנים, צריך למלאות אחר ההוראות. בכל מקום יש את המנהיג, את הרב, שיכריע”.

להלן ההנחיות החדשות ממשרד הבריאות:

- אין לצאת מהבית, למעט במצבים המחיבים זאת (עבודה בהתאם לסגבלות הקבועות שיפורטו להלן ובהתאם לתקנות שיפורסמו בנפרד, הצטיידות במזון, תרופות, שירותים רפואיים ושירותים חיוניים אחרים).
- אין לצאת מהבית לפארקים, לגינות משחקים, לחוף הים, לבריכה, לספריות, למוזאונים, לשמורות טבע וגנים או למרחבים ציבוריים אחרים, למעט יציאה של ילדים במסגרת המשפחה בלבד או עם בעל חיים (באופן בודד).
- אין לקיים חוגים כלל, גם לא במספר מינימאלי של משתתפים, ובכלל זה חוגי ספורט וחורי כושר. כלל זה חל גם על חוגים המתקיימים במסגרת ציבורית וגם במסגרות פרטיות. ניתן לצאת לפעילות ספורט לא מאורגנת בקבוצה של עד 5 אנשים תוך הקפדה על מרחק שני מטר.
- יש לשמור על הקשרים החברתיים באמצעי תקשורת מרחוק ולהימנע מאיחוד של חברים ובני משפחה שאינם מתגוררים בבית.
- הנחיות לאוכלוסיות בסיכון - קשישים ואנשים עם מחלות כרוניות קשות בכל גיל, מחלות ממושכות של דרכי הנשימה כולל אסתמה, מחלות אוטואימוניות, מחלות כב וכלי דם, סכרת, מחלות ומצבים הפוגעים במערכת החיסון, חולים במחלות ממאירות ומחלות עם פגיעה במערכת החיסון, יש להקפיד ולהימנע ככל הניתן לצאת מהבית, מאיחוד אנשים בבית, למעט שירותים חיוניים. יש להיעזר בחברים ובני משפחה בהבאת אספקה לבית.
- צמצום הצורך ליציאת אנשים מהבית בכלים הבאים:
 - עבודה מרחוק, שיחות וידאו ושיחת ועידה
 - על כל מטפיק להקפיד על מרחק של שני מטר בין עוברים ולוודא כללי הייגיינה אישית וסביבתית.
 - שירותי משלוחים – רק בהגשה על סף הדלת
 - יציאה לטיפול שניניים – מומלץ לדחות את כל הטיפולים ולבצע רק במצבים הכרחיים ובמצבי חירום
 - גם בעת יציאה מהבית במצבים המחיבים זאת (ראה סעיף 1) – יש לצמצם מגע בין אנשים ולשמור מרחק של 2 מטרים.
- צריכת שירותי בריאות:

- א. מומלץ במידה ויש בעיה בריאותית לצורך שרותי רפואה מרחוק ולא להגיע פיזית למרפאה ככל שהדבר מתאפשר ובהתאם להנחיות הקופה באינטרנס ובתקשורת .
 - ב. יש לבסס מיד עם תחילת ההסגר את אפיקי התקשורת עם הקופה בה אתם חברים. יש לבדוק באמצעות האינטרנס או באמצעות בני משפחה מה הנחיות הקופה במידה ותזדקקו לשירות רפואי (עליכם לוודא שאתם יודעים איך ליצור קשר עם הקופה ולעקוב אחרי הנחיות קופת החולים).
 - ג. אם אתם מרגישים שאתם ספתחים מחלה, חום, עם או בלי תסמינים ונשימתיים עליכם להיכנס לבידוד בית ומניעת מגע עם בני המשפחה. יש למדוד חום פעמיים ביום. במידה ואתם מוראנים – צרו קשר עם הרופא שלכם או עם מרכז הפניות של הקופה בה אתם חברים.
 - ד. במקרה של מחלת חום, החולה ימצא בבידוד עד יומיים לאחר סיום החום. שאר בני המשפחה בבידוד רק במקרה של אבחנה של קורונה.
- כללי התנהגות נוספים
- להימנע ממגע פיזי כולל חיבוקים ולחיצות ידיים
 - פתיחת דלתות לא בכף היד
 - להמעים בנגינה בפנים
 - רחיצת ידיים לעיתים קרובות
 - אחזור מקסימלי של הבית
 - יש לחמס ידיות ודלתות
 - להימנע מלנושק מחוות ותשימי קדושה אחרים
 - להימנע מלעשן סיגריות, סיגריות אלקטרוניות או נרגילות – זו הודמנות מוכה להפסיק לעשון
 - להימנע משימוש בכלי אחד לשם אכילה משותפת או להימנע משיחוף אוכל מפה לפה
 - יש להקפיד על תזונה בריאה ופעילות גופנית בעת השהייה בבית (הנחיות ופרדות).

כללי התנהגות מחוץ לבית

- מתי מותר לצאת
- א. צורך בטיפול רפואי- דחוף - חל איסור על חולים עם חום ותסמינים ונשימתיים לצאת מהבית, למעט במצבי חירום רפואי.
- ב. עוברים – בהתאם להנחיות הממשלה והתקנות שיפורסמו בנפרד.
- ג. יציאה לצורך קניית מצרכים חיוניים אם אין אפשרות לאספקה במשלוח או על ידי בן משפחה (במקרה של קשישים או חולים במחלות כרוניות).
- ד. לוויות – לצמצם ככל האפשר למינימום הנדרש ולבני משפחה קרובים בלבד ולשמור על מרחק של 2 מטרים בין אדם לאדם. להימנע משהייה בחללים סגורים.
- ה. ניתן לצאת ל-10 דקות הליכה יחידנית במקומות מבודדים או יציאה לחצר. יש לדרת לבד במעלית או ללא קרבה לאנשים אחרים.
- ו. שמירה על ילדים - שתי משפחות יחד באופן קבוע יוכלו לשמור על פעומות.